

ДОАЃАЊЕТО НА ЕВРЕИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА– (II ДЕЛ)

На 11 март 1943 година, тие биле собрани во сточни вагони од Битола и Штип и сите заедно биле доведени во скопскиот Монопол, каде што останале да престојуваат до крајот на март истата година, во екстремно тешки хигиенски услови и со неподнослив психолошки притисок. Им бил одземен сиот имот, а накитот и парите конфискувани. Потоа, повторно биле натоварени, во вагони, така што во еден вагон имало од 80 до 120 лица, и биле транспортирани во тогаш окупираната Полска, во логорот на смртта во Треблинка, каде што биле егзекутирани

Ниту еден од уапсените не се вратил. Во 1943 година, во Треблинка биле убиени 98 проценти од вкупното еврејско население во Македонија, што е меѓу најголемиот процент во светот.

Според процените, во Треблинка биле убиени околу 900 илјади луѓе, од кои повеќе од 750.000 биле Евреи. Жртвите на холокаустот во тој логор, кој се наоѓал 100 километри североисточно од Варшава, биле убивани во периодот од јули 1942 до октомври 1943

година.

Во спомен на депортираните македонски Евреи, во 2008 година, делегација на Република Македонија, во логорот Треблинка постави обележје со натпис „Македонија“.

Во март 2011 година, пак, во Еврејското маало во Скопје, свечено беше отворен Меморијален центар на холокаустот на македонските Евреи. Музејот е изграден со средства од имотите на семејствата на убиените македонски Евреи кои немале наследници. Тие беа собрани во Фонд на холокаустот на Евреите од Македонија, кој претходно работеше на имотно-правните прашања поврзани со денационализацијата на земјиштето каде што е изграден објектот во еден од најубавите делови во центарот на Скопје.

Дел од Музејот на Евреите

Музејот на холокаустот, кој по музеите во Ерусалим и Вашингтон е трет музеј во светот и прв во Европа е посветен на жртвите на холокаустот.

Овој мултимедијален центар, кој е составен од повеќе функционални делови е посветени на различни етапи од животот на Евреите како значајна заедница во Република Македонија.

Сегашната поставка на музејот се состои од постојан дел, кој се наоѓа на приземјето, и привремена поставка на првиот и вториот кат, која е мобилна и треба да ги обиколи Европа, САД, Чиле, Израел и други земји.

Музејот е огледало на она што навистина се случило со Евреите, кои биле дел од македонската историја, биле присутни на ова поднебје уште од времето на Филип Македонски и во Битола, Скопје, Штип ги создале своите огништа.

Фактот е дека Евреите се долго присутни во Македонија, тие придонеле во македонското општество, а нивната заедница била вообличена од македонската култура.

Со поставката во Музејот посетителите ќе добијат уште појасна слика за тоа што се случило за време на холокаустот и постепено ќе дојдат до чувството на загуба на еден битен сегмент на овдешното живеење.

Еден од најимпозантните елементи во ентериерот е флуидната меморијална скулптура, составена од 7.148 левачи конци со мониста, која директно од таванот се спушта до приземјето, претставувајќи ги 7.148-те македонски Евреи што го загубиле животот во Треблинка.

На самиот влез, пак, стои неправилната метална скулптура, која претставува човечки силуети што држат рамки на кои со дигитална проекција се прикажани ликовите на Евреите, погубени во логорот на смртта. Во некои од рамките има огледала, што при погледнувањето во нив посетителот се соочува со сопствениот лик. Некои од рамките се празни, така што низ нив може да се види лицето на некој што стои наспроти.

Еврејски споменик во Битола

Во рамките на оваа скулптура се прикажани сите фотографии на жртвите со кои се располага. Факт е дека Македонија има многу вредни историски податоци. Еврејската заедница ги има имињата на сите загубени животи, потоа има фотографии на повеќе од половината од погубените Евреи.

Еден од најмоќните артефакти со кои располага Меморијалниот музеј е и автентичниот вагон со кој Евреите биле пренесувани до Треблинка. Во вакви вагони Евреите биле товарени и третирани како стока. Шест дена патувале затворени, без храна, а кога пристигнувале во Треблинка биле егзекутирани за само два часа.

Во рамките на привремената поставка, која се наоѓа на првиот и вториот кат, нема значајни артефакти, туку мапи на миграциите на Евреите низ Европа и фотографии. Доказ за длабоките корени на животот на Евреите на ова поднебје е и најстарата синагога надвор од Израел, која се наоѓа во Стоби.

Се очекува отворањето на Меморијалниот центар на холокаустот во Скопје да ги продлабочи билатералните односи меѓу Македонија и Израел. Македонија е особено горда што се отвора Меморијалниот центар и што е една од ретките земји што го решила прашањето на имотите на депортираните Евреи.

Продолжува

Пишува: СЛАВЕ КАТИН